

Pastor op de barricade? De profetische stem in het pastoraat

Wat betekent het om profeet te zijn? Zijn we hier allen toe geroepen, of is het weggelegd voor een paar Bijbelse eenzaten uit ver vervlogen tijden? Hoe kunnen we als pastor een profetische stem laten klinken, bijzonder wanneer we botsen op weerstand? Vragen die nazinderen na een inspirerende studiedag georganiseerd door het Academisch Centrum voor Praktische Theologie, in samenwerking met het CCV en Caritas, op 19 november te Leuven, met als onderwerp 'profetisch en pastoraal: een LAT-relatie?'.

Na het aanbieden van enkele impulsen over wat profetische pastoraal kan betekenen, schetste Prof. Dillen twee criteria om een optreden profetisch te kunnen noemen: het gaat om een engagement voor meer menswaardigheid, en we kunnen de stem van God bijzonder horen weerklinken in de stem van de zwakken. Zwakken die niet enkel object zijn van profetie, maar ook als subject profetisch kunnen spreken en handelen!

Prof Burggraeve inspireerde ons om met de ogen van profeten te kijken, vanuit het geraakt zijn, naar de horizon van het profetische visioen dat reeds nu doorbreekt. Profetie gaat over troost in het nu, opdat de profeet namens God kan zeggen "Nu komen jullie weer tot leven" (Ez 37, 14). Troost door een toezegging, een belofte, een aanraking waardoor de mens van binnenuit verandert. Veel verder gaat deze troost dan de hoop die zegt dat het goede in de toekomst zal komen, heel anders dan de compensatie die maar een schraal tegengewicht biedt in de huidige toestand van lijden en onrecht.

De Bijbelse bezieling schreeuwt om maatschappelijk engagement, zo klonk het krachtige pleidooi van Prof Nauer. De kerk lijkt soms haar kerntaak te verschrompelen tot sacramenten in parochies, maar pastoraat omvat zoveel meer. Prof Nauer roept ons op om onze verantwoordelijkheid als pastor te nemen, ver buiten de grenzen van de eigen voorziening, naar een engagement in de wereld, in de context, verbonden in een netwerk van relaties, organisaties en voorzieningen. Een multidimensionale aanpak, met aandacht voor de spiritueel-mystagogische, de psychisch-ethische en de profetisch-kritische dimensie, ter harte genomen door een complementair team, vormt daarbij de sleutel.

Zijn we geroepen om allemaal profeet te worden? Vicaris Bart Paepen antwoordt veelvoudig. Enerzijds is de kerk door de gave van de Geest geroepen om een profetische stem te laten klinken. Anderzijds betekent 'iedereen profeet' ook een hele chaos in kerk en maatschappij. Zelf profeet worden, hoeft daarom niet de doelstelling van ons allen te zijn. Maar ons durven openstellen om werkelijk te luisteren naar de profetische kritiek, ook naar datgene wat we niet graag horen, en er ons door laten appelleren, dat vormt een cruciale uitdaging vandaag.

Aan de hand van workshops en verwerking in kleine groepen, krijgt de profetische uitdaging een concreet gelaat. Profetische handelen en spreken wordt verbonden met het ecologische vraagstuk, met politiek engagement, met economisch en sociaal onrecht. De spiritualiteit van de diaconie en de identiteit en professionaliteit van de pastor worden onderwerp van gesprek. De oproep tot profetisch handelen stelt ons voor gigantische uitdagingen, niet alleen op pastoraal, maar ook op maatschappelijk,

ecologisch en globaal vlak. Is dit echter een haalbare kaart in de concrete pastorale praktijk, waar we stoten op onze grenzen, de beperkte tijd, weerstand van de directie, onverschilligheid van medewerkers, de ambigüiteit van moedig spreken in de setting van de werkgever? Zijn we als pastores geroepen om profetisch te handelen op de barricade, of – zoals een pastores het treffend verwoordde – kunnen we ook profetisch zijn ‘op kousenvoeten’?

Misschien kunnen enkele klemtonen tijdens het verdere verloop van de dag, inspiratie bieden. Dhr Van de Voorde benadrukt dat spreken ook een vorm van handelen kan zijn, net zoals Gods Woord dat is. Het ‘daadwerkelijkste’ woord, noemde hij dat van de nabijheid. In *Agape*, de liefde en raakbaarheid, daar maakt de profetische dimensie van de kerk zich bij uitstek kenbaar. Een zegen voor pastores die zo misschien zonder het te weten, al profetisch werkzaam zijn.

Na de slottoespraak van de studiedag, konden pastores, professoren, studenten en sympathisanten aansluiten bij de emeritaatsviering van Prof Depoortere. Prof van Knippenberg behoedde pastores tijdens zijn gastlezing impliciet voor het gevaar van het Messias complex bij het zien van al die profetische uitdagingen, door erop te wijzen dat we de kwetsbaarheid in onszelf dienen te accepteren. Een belangrijke raad aan het adres van pastores die vaak overvraagd worden en leeggegeven raken. De pasgevierde emeritus Prof Depoortere ten slotte, raakt een gevoelige, wie weet ook wel profetische snaar, met het onder de aandacht plaatsen van de fundamentele ervaringen van lijden en hoop. Profeten kunnen we, net als pastores en pastoranten immers niet los denken van lijden, weerstand en ontmoediging, maar ook van hoop, belofte, vertrouwen, “en toch”.

Met vragen, antwoorden, inspiratie en nog meer vragen heeft het nadenken over de profetische stem in het pastoraat, de vele aanwezigen beklijft. Het zal ongetwijfeld een boeiend avontuur worden om de profetische uitdaging vruchten te laten dragen in de pastorale praktijk waarin ieder op zijn of haar manier, op de barricade of op kousenvoeten, profeet kan zijn.